

KUL PÅ SVENSKA

Pelon Linnassa I Rädslans Slott

OPETTAJAN OPAS

TIETOA NÄYTELMÄSTÄ

Pelon Linnassa - I Rädslans Slott, on interaktiivinen ja draamapedagoginen esitys. Esitys kertoo 11-vuotiaasta Anyasta, joka tulee vihaiseksi ja surulliseksi saatuaan tietää, että perheen pitää muuttaa isän uuden työn perässä Kiinaan. Anya etsii lohtua mielikuvituksestaan, tarkemmin ottaen Mielikuvitusvaltakunnasta. Anya päätyy jännittävään kamppailuun pahaa Pelkoa vastaan, joka on kaapannut mielikuvituksen. Kaikki ovat peloissaan, paitsi Mielikuvitusystävät, jotka lapset ovat luoneet erityisen vilkkaan mielikuvituksensa avulla. Mielikuvitusystävien avulla Anya yrittää pysäyttää Pelon ja pelastaa Mielikuvitusvaltakunnan. Samalla hänen on kohdattava omat pelkonsa: pelot kauas muuttamisesta, uuden koulun aloittamisesta ja siitä kaikessa, mitä muutto merkitsee.

Esityksellä on kolme pääteemaa: ruotsin kieli, pelko ja mielikuvitus. Oppilaat voivat valmistautua esitykseen tekemällä harjoituksia tästä vihosta, jolloin he saavat esityksestä enemmän irti. Vihkossa on myös harjoituksia, joita voidaan tehdä esityksen jälkeen. Harjoitusten avulla saadaan prosessoida koettua ja keskustella siitä. Näin voidaan syventää lasten teatterikokemusta ja sitä, miten he ovat teemat mieltäneet. Materiaali julkaistaan myös osoitteesta kul.fi, josta löytyy videoklippejä tehtäviä varten.

HUOM! Lapsilla on oma roolinsa esityksen aikana, minkä takia on erityisen tärkeää, että lapset saavat tehdä tämän materiaalin ensimmäisen ennakotehtävän (Tehtävä 1) ennen esityksen näkemistä. Heidän tehtävänsä on luoda itselleen oma Mielikuvitusystävä – rooli, jota esittävät näytelmässä.

MIKÄ ON ”TEATTERI OPETUKSESSA”?

TIE (Theatre In Education)- Teatteri opetuksessa on osallistava draamapedagoginen teatterimuoto. TIE:ssä katsojia ei kutsuta yleisöksi, vaan osallistujiksi. Osallistujilla on usein yhteinen rooli esityksessä, minkä kautta he ovat osana tarinaa ja osallistuvat tarinan kulkuun. Jos näytelmän tapahtumapaikkana on esim. oikeussali, niin osallistujilla (=katsojilla) voi olla rooli vaikkapa tuomaristossa ja heidän tehtävänsä on selvittää jokin asia tai pohtia näytelmässä esitettäviä kysymyksiä. Tai kuten tässä tapauksessa: osallistujat ovat Mielikuvitusystäviä, joiden tehtävä on auttaa Anyaa voittamaan Pelko. TIE:ssä fiktiiviset näytelmäkohtaukset ja osallistavat draamaharjoitukset punoutuvat yhteen. Osallistujat (katsojat) saavat vaikkapa pohtia kysymyksiä tai ratkoa tehtäviä yhdessä roolihahmojen kanssa. Näyttelijät ja osallistujat ovat näin suorassa vuorovaikutuksessa toisiinsa.

TIE on vielä melko tuntematon teatterimuoto Suomessa, mutta Norjassa ja Iso-Britanniassa sitä käytetään paljon mm. opetuksessa. Menetelmä yhdistelee tunnetasolla oppimista sekä kyseenalaistavaa ajattelutapaa, minkä ansiosta TIE-esityksien avulla voidaan nostaa esiin vaikeita asioita. Osallistujat oppivat ymmärtämään ja kyseenalaistamaan näitä teemoja syvemmillä tasolla.

Tehtävä 1: Luo oma Mielikuvitusystäväsi

Kerro oppilaille lyhyesti esityksen sisällöstä ja siitä, että he saavat Mielikuvitusystävän ominaisuudessa auttaa esityksen päähenkilöä Anyaa tämän tehtävässä.

Keskustelkaa aiheesta "mielikuvitusystävät". Onko jollain ollut mielikuvitusystävää? Tietävätkö kaikki, mitä se tarkoittaa? Miten mielikuvitusystävä katosi? Tehtävä voidaan toteuttaa pienissä tai isoissa ryhmissä.

Jokainen saa piirtää / keksiä / luoda oman Mielikuvitusystävän, jota haluaa esittää näytelmässä. Voitte vaikkapa piirtää kuvan Mielikuvitusystävästä tai tehdä siitä pienoismallin. Taideteokset on hyvä laittaa luokassa esille, jotta voitte katsella niitä ennen esitystä.

Tehtävä 2: Muuntuva Patsas (teemana mielikuvitus)

Ja oppilaat pareihin. Leikki menee niin, että pareittain rakennetaan yhteinen patsas, joka muuttaa muotoaan. Jompi kumpi aloittaa muodostamalla kehollaan mielikuvituksellisen asennon ja pysyttelee siinä hievahtamatta. Toinen tutkailee parinsa asentoa ja miettii, minkälaisella omalla asennolla voisi jatkaa kuvaa eteenpäin. Nyt on siis hänen vuoronsa muodostaa asento, patsas, parinsa viereen – joka täydentää yhteistä kuvaa. Tämän jälkeen on ensimmäisen vuoro poistua kuvasta, tarkkailla ja miettiä, kuinka kuvaa voisi rakentaa eteenpäin, ja näin homma jatkuu. Esim. ensimmäinen muodostaa puun, toinen tarkkailee ja keksii muodostaa linnun. Molemmat viipyvät kuvassa hetken, sitten puu lähtee pois ja miettii mitä keksisi linnun seuraksi jne.

Tehtävä 3: Kiertävä pantomiimi

Koko ryhmä seisoo piirissä. Opettaja aloittaa leikkimällä, että hänellä on jotain kädessään, vaikkapa hiusharja. Hänen pitää pantomiimin avulla saada muut arvaamaan mikä esine on kyseessä, esittämällä esim. miten esinettä käytetään (on harjaavinaan hiuksiaan). Kun arvaus osuu oikeaan, hän antaa "hiusharjan" eteenpäin viereiselle. Heti kun naapuri ottaa esineen vastaan, se muuttuu joksikin muuksi, vaikkapa painavaksi kiveksi. Tämä on hyvä ja erittäin hauska tapa harjoitella mielikuvituksen käyttöä.

Huom! Halutessa voidaan myös miettiä kuviteltujen esineiden nimiä ruotsiksi, esim. "hiusharja" on ruotsiksi "hårborste".

Tehtävä 4: Logo Pelon vastaiselle ryhmälle

Luokka on esityksen aikana Anti-Pelko nimisen ryhmän jäsen. Ryhmä vastustaa pahaa Pelkoa. Luokka voi yhdessä valmistaa logon Anti-Pelko ryhmälle. Ota esim. A3-kokoinen paperi ja anna lasten piirtää yhdessä. Tavoitteena on piirtää asioita, jotka karkoittavat pelon. Miettikää yhdessä mikä saa pelontunteet katoamaan.

Tehtävä 5: Tutustu ruotsin kieleen

Tutustukaa ruotsin kieleen arviointiharjoituksella. Vedä viiva huoneen läpi. Aseta viivan toiseen päähän lappu, jossa lukee "Kyllä/Samaa mieltä" ja toiseen päähän lappu tekstillä "Ei/Eri mieltä". Viiva toimii arviointiasteikkona, jolle lapset asettuvat sen mukaan mitä mieltä ovat. Jos seisoo keskellä viivaa, niin mielipide on neutraali. Harjoituksen idea on saada oppilaat pohdiskelemaan ja valitsemaan paikkansa viivalla. Tässä on muutama kysymys/väite, jotka voit esittää oppilaille ja joihin he sitten ottavat kantaa:

- Olen tavannut jonkun, joka puhuu ruotsia. (Jatkokysymys: Missä? Milloin? Vastasitko ruotsiksi?)
- Osaan sanoa jotain ruotsiksi. (Jatkokysymys: Mitä?)
- On tärkeää opetella erilaisia kieliä. (Jatkokysymys: Onko teidän mielestänne tärkeää oppia myös ruotsia? Miksi?)
- Minulla on ennakkoluuloja suomenruotsalaisia kohtaan. (Jatkokysymys: Millaisia?)

Voit vapaasti lisätä tai poistaa väitteitä, ottaen huomioon mikä luokalle sopii parhaiten. Tärkeintä tässä harjoituksessa on, että se synnyttää keskustelua ja että oppilaat fyysisen ilmaisun kautta joutuvat ottamaan kantaa ja haastamaan mielipiteitään.

Tehtävä 1: Mitä muistan esityksestä parhaiten?

Pyydä oppilaita piirtämään se hetki tai tapahtuma, jonka muistavat esityksestä parhaiten. Jokainen saa kertoa kuvastaan ja miksi ovat halunneet piirtää juuri sen. Voitte laittaa kuvat esille luokkaanne.

Tehtävä 2: Puu ruotsinkielisistä sanoista

Pyydä oppilaita leikkaamaan paperista suuri puu ja anna heidän värittää se. Kiinnittäkää puu seinälle. Leikatkaa sitten lehtiä, joihin lapset kirjoittavat kaikki ne ruotsinkieliset sanat, jotka esityksestä muistavat. Kiinnittäkää lopuksi lehdet puuhun sinitarralla ja keskustelkaa niihin kirjoitetuista sanoista ---> Missä vaiheessa esitystä sanan saattoi kuulla? Mitä se tarkoittaa?

Tehtävä 3: Arviointitehtävä, aiheina "pelko" sekä "rohkeus"

Näytelmässä saamme kohdata Anyan pelkoja, mutta myös sen, miten hän oppii käsittelemään niitä. Vedä viiva huoneen läpi. Aseta toiseen päähän lappu, jossa lukee "Kyllä/Samaa mieltä" ja toiseen päähän lappu tekstillä "Ei/eri mieltä". Viiva toimii arviointiasteikkona, jolle lapset asettuvat sen mukaan mitä mieltä ovat. Jos seisoo keskellä viivaa, niin mielipide on neutraali. Harjoituksen idea on saada oppilaat pohdiskelemaan, ja valitsemaan paikkansa viivalla. Tässä on muutama kysymys/väite, jotka voit esittää oppilaille ja joihin he sitten ottavat kantaa. Pohtikaa lasten kanssa aihetta "pelko":

- Onko heillä pelkoja? (Jatkokysymys: Minkälaisia? Haluatko kertoa?)
- Mitä teette saadaksenne pelon tunteen pois?
- Onko ok olla joskus peloissaan?
- Mitä Anya pelkäsi?
- Mitä rohkeana oleminen merkitsee?
- Voiko olla yhtä aikaa rohkeaa ja peloissaan? (Jatkokysymys: Miten?)

Voit vapaasti lisätä tai poistaa väitteitä, ottaen huomioon mikä luokalle sopii parhaiten. Tärkeintä tässä harjoituksessa on, että se synnyttää keskustelua ja että oppilaat fyysisen ilmaisun joutuvat ottamaan kantaa ja haastamaan mielipiteitään.

b) Käykää läpi, miten "pelko" ja sen vastakohta "rohkeus" sanotaan ruotsiksi.

- Pelko – Rädsla
- Rohkeus – Mod

Anna lasten rakentaa yhdessä patsas niin, että heillä kaikilla on osansa kuvassa. Ensimmäinen oppilas aloittaa asettumalla mielestään aiheeseen sopivaan asentoon (patsaaksi). Sen jälkeen kuvaan liittyy seuraava ja näin jatketaan, kunnes koko luokka on kuvassa. Rakentakaa ensin patsas nimeltä "Pelko" ja sitten patsas nimeltä "Rohkeus".

Tehtävä 4: Viisi tavaraa, jotka ottaisit mukaan matkalle

Ennen matkaa on pakattava. Jokainen saa tehdä listan viidestä tavarasta, jotka aivan ehdottomasti haluaisi ottaa mukaansa matkalle. Lapset saavat itse selvittää minkä nimisiä tavarat ovat ruotsiksi, ja "opettaa" ne sitten luokkatovereilleen.

Jos haluatte, niin voitte piirtää A3-paperille suuren matkalaukun, joka kiinnitetään seinälle. Ruotsinkieliset matkatavaralistat voidaan kiinnittää laukun päälle.

Tehtävä 5: Mitä mielikuvitusolennot ovat ruotsiksi?

Anya tapaa monia mainioita olentoja jännittävällä matkallaan Mielikuvitusvaltakunnassa. Mitä ne ovat ruotsiksi?

- Haamuparoni – Spökbaronen
- Myyrä – Mullvad
- Mörkö – Monster
- Pelko - Rädslan